

С Т А Н О В И Щ Е

На проекта за дисертация за присъждане на научната и образователна степен „доктор” в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика) - на тема:

ХОЛИСТИЧЕН ПОДХОД КЪМ РАЗВИТИЕТО НА УМЕНИЯ ЗА УЧЕНЕ НА УЧЕНИЦИ СЪС СПЕЦИАЛНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПОТРЕБНОСТИ

Автор: Мария Кириакопулу

Научен ръководител: проф. д-р Цанка Попзлатева

Рецензент: проф. д-р Неда Балканска

Общо описание на представените материали

Със Заповед РД № 38-659 от 15.12.2023 г. на Ректора на СУ „Свети Климент Охридски“ *съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Холистичен подход към развитието на умения за учене на ученици със специални образователни потребности“*- за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика). *Автор на дисертационния труд е Мария Кириакопулу – редовен докторант към катедра „Специална педагогика“, с научен ръководител проф. д-р Цанка Попзлатева от СУ „Св. Климент Охридски“.*

Представеният от Мария Кириакопулу комплект материали на електронен носител свидетелства, че кандидатът е изпълнил минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ.

Общо представяне на кандидата. Образователен и научен статус.

Мария Кириакопулу е *завършила бакалавърската си степен през 1996 г. като възпитаник на Университета в Крит*, в специалност „Философия и социални науки“. През 2012 г. *придобива магистърска степен към Университета „Джон Муур“*, Ливърпул, в областта на изкуствата в Специалната педагогика. През 2024 следва да завърши втора магистърска програма „Педагогически изследвания“, към „Гръцкия

Отворен университет“. От 2019г. е **редовен докторант към ФНОИ, СУ „Св. Климент Охридски“**, катедра „Специална педагогика“

Участва в редица **форуми, семинари и обучения**, посветени на съвременните предизвикателства пред образователната система и педагозите, както и участва като **координатор в редица програми**, които имат за цел подобряване на приобщаващата образователна среда в училище. Всичко това свидетелства за високата професионална мотивация и последователност на докторантката.

Актуалност на дисертационния труд.

В съвременните образователни условия специалистите са изправени пред сериозни проблеми, свързани с нарастващата разнородност на потребностите на децата и учениците, и наред с това все по-ниската ефективност на традиционните методи за обучение. Това налага промяна както по отношение на образователната система, така и по отношение на педагогическия подход на учителите. Преодоляването на описаните бариери би било възможно чрез гъвкавото и творческо приложение на подходи, считани за „алтернативни“, като съвместното учене, Монтесори метода, които се подчиняват на принципите на холистичния подход .

В този смисъл **темата на настоящата разработка се характеризира с подчертана актуалност** за съвременната научно-практическа сфера.

Структура на дисертационния труд. Трудът е с обем 230 страници и съдържа увод, три глави, заключение и приложение. Литературната справка включва заглавия на кирилица и латиница.

Теоретичната постановка на проблема е структурирана в **първа глава**. Разкрива се същността на холистичния подход и неговото приложение в приобщаващата образователна среда. Изведено е значението на ранната диагностика, интервенция и семейната среда за развитието и академичните постижения на учениците със специални образователни потребности. На този фон се очертават политиките и нормативната рамка на приобщаващото образование.

Дизайнът на емпиричното изследване съдържа **субект, обект, цел, задачи и хипотези**. **Контингентът на изследване** включва 100

специални педагози и 200 ученици със специални образователни потребности, обучавани в общообразователни училища и лицеи в Гърция. За целите на изследването е *разработен въпросник*. Емпирично получените данни са подложени на **количествен и качествен анализ**, на базата на който са формулирани **изводи и препоръки към практиката**.

Текстът на автореферата *отразява достоверно съдържанието* на дисертацията. Той е в обем от 57 компютърни страници.

Публикациите по темата на дисертационния труд са *четири, които покриват наукометричните изисквания за дисертационните трудове*.

Приносите с научно-приложен характер на рецензирания труд са следните:

1. Систематизирана и анализирана е теоретична информация, свързана с основните насоки на приложение на холистичния подход, както и обосноваване на необходимостта от трансформиране традиционната образователна среда;
2. Разработен е въпросник, който може да намери приложение и в бъдещи изследвания, както и да бъде приложен в практиката за атестиране на образователните условия и нивото на приобщаване на учениците със специални образователни потребности, регистриране на трудностите в обучението, както и равнището на академичните постижения;
3. В хода на изследването е приложена на скалата на Ахенбах за формиране на емоционално-поведенчески профил на изследваните ученици, което може да се превърне в добра практика в дейността на училищните психолози.

Препоръките и бележките ми са следните:

1. Да се изчистят някои работни елементи, останали в официалния текст на дисертационния труд;
2. Описателната част в началото на теоретичната глава излишно натоварва структурата на труда и четателя;
3. Налице е известна хаотичност по отношение на информацията в първа глава и въпреки че съдържанието е представено много

- увлекателно, на моменти се губи фокусът върху холистичния подход и приложението му в образователните условия;
4. Примерите, които са изведени в текста, са насочени основно към учениците от аутистичния спектър. Бих препоръчала да се засегнат и другите групи деца със специални образователни потребности, тъй като темата е с по-широк диапазон.

Към докторантката имам следния **въпрос**:

В темата на дисертационния труд не е фиксирана определена възрастова група, но в съдържанието авторката визира основно представителите на подрастващите и юношите със специални образователни потребности. По-различна ли би била картината в другите образователни етапи?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научно-приложни, които представляват авторски принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на СУ „Св. Кл. Охридски“. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания, приети във връзка с Правилника на СУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката Мария Кириакопулу притежава теоретични знания и демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, **убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване**, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на **почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’ на Мария Кириакопулу в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика).**

23.02. 2024 г.

Автор на становището: .....
(проф. д-р Неда Балканска)